

ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

Attitude, Subjective Norm, Perceived Behavioral Control and Intention of Fathers to Encourage Breastfeeding

ปริยกุล	เลิศตระการนนท์	พย.ม.*	Preeyakamon	Lerttrakannon	M.N.S.*
กรรณิการ์	กันธะรักษา	พย.ด.**	Kannika	Kantaruksa	Ph.D.**
นันทพร	แสนศิริพันธ์	พย.ด.***	Nantaporn	Sansiriphun	Ph.D.***

บทคัดย่อ

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อทารก รวมทั้งมารดา สังคมและประเทศชาติ ซึ่งบิดาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม กับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา กลุ่มตัวอย่าง คือ บิดาที่พาภรรยาที่มีอายุครรภ์ระหว่าง 37-40 สัปดาห์ มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลมารดา นครเชียงใหม่ หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 จำนวน 102 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินวัด 4 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของฮาร์วูด (Harwood, 2011) ที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน และนำมาแปลเป็นภาษาไทยโดย ปริยกุล เลิศตระการนนท์ กรรณิการ์ กันธะรักษา และนันทพร แสนศิริพันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน

ผลการวิจัย พบว่า

1. บิดามีทัศนคติโดยตรงต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับสูง ร้อยละ 99.00 มีทัศนคติโดยทางอ้อมที่ดีต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.30 และบิดามีทัศนคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับสูง ร้อยละ 99.00
2. บิดามีบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.40

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

3. บิดามีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 87.10

4. บิดามีความตั้งใจในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับสูง ร้อยละ 94.10

5. ทัศนคติของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .748, p < .01$) บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .326, r = .438, p < .01$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ: ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจ บิดา การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

Abstract

Breastfeeding is necessary and useful for babies, as well as for mothers, society and nation. Fathers are also a factor that is important for successful breastfeeding. The purpose of this descriptive correlational research study was to explore attitude, subjective norm, perceived behavioral control and intention of fathers to encourage breastfeeding. The subjects were selected following the inclusion criteria and consisted of 102 expectant fathers who took their 37-40 weeks pregnant wives to the antenatal care unit at Maharaj Nakorn Chaing Mai or Chaing Mai Health Promotion Hospitals from December 2013 to January 2014. The assessment tool measured 4 aspects: attitude, subjective norm, perceived behavioral control and intention of fathers to encourage breastfeeding of Harwood (Harwood, 2011) based on the theory of planned behavior and was translated into Thai language by Preeyakamon Lertrakannon, Kannika Kantaruksa and Nantaporn Sansiriphun. Descriptive statistics and Spearman's product moment correlation were used to analyze the data. Results of the study revealed that:

1. Fathers, direct attitude toward encourage breastfeeding was at high level of 99.00%, fathers, indirect attitude toward encourage breastfeeding was at moderate level of 53.30% and fathers, attitude toward breastfeeding was at high level of 99.00%,
2. Fathers, subjective norm to encourage breastfeeding was at high level of 72.40%,
3. Fathers, perceived behavioral control to encourage breastfeeding was at high level of 87.10%,
4. Fathers, intention to encourage breastfeeding was at high level of 94.10%, and

5. Fathers, attitude toward encourage breastfeeding had a high positive correlation with fathers, intention to encourage breastfeeding ($r = .748, p < .01$). Fathers, subjective norm and fathers, perceived behavioral control to encourage breastfeeding had moderate positive correlation with fathers, intention to encourage breastfeeding ($r = .326, r = .438, p < .01$ respectively).

Key words: Attitude, Subjective Norm, Perceived Behavioral Control, Intention, Fathers, Breastfeeding

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับทารก เพราะในน้ำนมมารดาประกอบด้วยคุณค่าทางสารอาหารที่ครบถ้วน ทำให้ทารกมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และมีภูมิคุ้มกันโรคที่เหมาะสม (Murie, Labarere, & Brunet, 2003) ช่วยสร้างความผูกพันระหว่างมารดาและทารก รวมทั้งทำให้ทารกเกิดความมั่นคงทางอารมณ์ได้อีกด้วย (Feber & Makhoul, 2004) นอกจากนี้การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดายังมีประโยชน์ต่อมารดา คือ ช่วยลดการเสียเลือดหลังคลอดและทำให้มดลูกคืนสู่สภาพเดิมได้เร็ว (American Academy of Pediatrics [AAP], 2005) ช่วยป้องกันการเกิดมะเร็งเต้านม (Stuebe, 2009) และมะเร็งรังไข่ในมารดา (Danforth et al., 2007) รวมทั้งยังมีประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ คือ ช่วยให้ประเทศชาติประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์และนมผสม ช่วยลดปัญหาขยะจากการใช้นมกระป๋อง (American College of Obstetricians and Gynecologist [ACOG], 2007) และช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาทารกจากการเจ็บป่วยและติดเชื้อ (Wong, Peery, Hockenberry, Lowdermilk & Wilson, 2006)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2011) ได้เล็งเห็นประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจึงแนะนำให้มารดาให้บุตรดื่มนมมารดาอย่างเดียวโดยไม่มีการเสริมด้วยน้ำหรืออาหารอื่นยกเว้นวิตามิน เกลือแร่และยานาน 6 เดือน (exclusive breastfeeding [EBF]) และให้นมมารดาควบคู่กับอาหาร

ตามวัยจนบุตรอายุ 2 ปีหรือมากกว่า ซึ่งประเทศไทยได้ตอบรับนโยบายขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว โดยในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้มีการกำหนดให้มารดาทุกคนเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 6 เดือน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 (คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11, 2555-2559)

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยการส่งเสริมของกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF, 2009) ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 พบว่า การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างน้อย 6 เดือน ในเด็กอายุ 0-5 ปี ในประเทศไทยมีเพียงร้อยละ 5.4 เท่านั้น จากอัตราดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก และต่ำเป็นอันดับสามจากอันดับสุดท้ายของโลก ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 พบว่า อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในช่วง 6 เดือนแรกหลังคลอดมีร้อยละ 15.1 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) ซึ่งอัตราดังกล่าวยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 30 ในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 (คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11, 2555-2559) และจากการสำรวจของสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ พ.ศ. 2556 พบว่า อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวจนถึง 6 เดือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38 แต่ยังคงเป็นอัตราที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ทั่วโลก (สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2556)

ความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นมีผลมาจากปัจจัยหลายด้าน จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า บิดาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Scott, Binns, & Aroni, 1997) คือ การกระตุ้น (encouraging) การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของบิดามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของมารดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Scott et al., 1997) นอกจากนี้ยังพบว่าบิดามีอิทธิพลต่อการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (initiate breastfeeding) ระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ความเสี่ยงในการให้นมผสมแก่บุตร (Bar-yam & Darby, 1997) หากปราศจากการกระตุ้นจากบิดาจะส่งผลให้ระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาล้นลง (Garfield & Isacco, 2006)

จากการศึกษาของเดตต้า เกรแฮม และเวลลิงส์ (Datta, Graham, & Wellings, 2012) พบว่า มารดาที่ให้นมบุตรเป็นระยะเวลานาน ส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากบิดา โดยให้การดูแลและอำนวยความสะดวกขณะที่มารดาให้นมบุตร ช่วยหาวิธีแก้ไขเมื่อมารดาเผชิญปัญหาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และปัญหาในการเลี้ยงดูบุตร เช่น บุตรน้ำหนักรับไม่เพิ่ม มีอาการปวดท้องนอนหลับยาก รวมทั้งช่วยแก้ไขอาการไม่สุขสบายของมารดา เช่น อาการเต้านมอักเสบ หัวนมเจ็บ หัวนมแตก น้ำนมไม่ไหล นอนหลับไม่เพียงพอ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านอารมณ์โดยช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ให้กำลังใจ และลดความเครียดของมารดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

การกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของบิดาขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ ทัศนคติ ความรู้และทักษะในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Christine, Bustamante, & Giarratano, 2002) รวมถึงความเชื่อทางสังคมวัฒนธรรม ประเทศที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจสังคม (Margaret et al., 2010) จากการศึกษาของทาสปินาส โคบาน คักคูก และไซริน (Taspinar, Coban, Küçük, & Sirin, 2012) พบว่าความตั้งใจ (intention) ของบิดาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้บิดากระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และมี

ความสัมพันธ์กับการเริ่มต้นและระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งความตั้งใจของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการเกิดพฤติกรรม (Ajzen, 1991) อย่างไรก็ตาม พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ยังพบได้น้อย และเป็นการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งมีเพียงการศึกษาของฮาร์วูด (Harwood, 2011) ที่ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาและทดสอบแบบวัดที่สร้างจากทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน (A theory of planned behavior) เพื่อวัดความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยศึกษาผู้ที่จะเป็นบิดา ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติ และบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับสูง ($r = 0.71$, $r = 0.72$) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับปานกลาง ($r = 0.53$)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความตั้งใจของบิดาชาวไทยและปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีผลมาจากความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม (Ajzen, 1991) โดยความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือผลของการกระทำ (behavioral beliefs) ทำให้เกิดทัศนคติต่อพฤติกรรม (attitude toward the behavior) ความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำพฤติกรรม (normative beliefs) ส่งผลให้รับรู้ว่าคุณค่าอื่นที่สำคัญสำหรับตนคิดว่าควรจะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรม (subjective norm) และความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม (control beliefs) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้ออำนวยหรือขัดขวางการกระทำพฤติกรรมรวมกับการรับรู้ระดับอำนาจ (perceived power) ทำให้เกิดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) ดังนั้น ทัศนคติต่อ

พฤติกรรม บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมล้วนมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผนต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของบิดา พบว่าทัศนคติของบิดาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีอิทธิพลสำคัญต่อการเริ่มต้น และความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Cohen, Lange, & Slusser, 2002) ซึ่งในหลายการศึกษาพบว่าทัศนคติของบิดาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Scott et al., 1997) และหากบิดามีทัศนคติในทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาตั้งแต่ระยะก่อนภรรยาตั้งครรภ์ จะช่วยให้บิดาสามารถกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ (Margaret et al., 2010)

บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อความตั้งใจของบิดา โดยมีผลต่อการเกิดความคาดหวังของบิดาในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Christine et al., 2002) และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Goulet, Lampron, Marcil, & Ross, 2003) ทำให้บิดาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Swanson & Power, 2005) บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อบิดา ได้แก่ มารดาของตนเอง บิดาของตนเอง บิดาบุญธรรม เพื่อน และผู้ร่วมงาน (Moore, 2010) และองค์ประกอบสุดท้าย คือ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบที่สามารถส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรม การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมผ่านความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Harwood, 2011) แต่จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีการศึกษาองค์ประกอบดังกล่าวในบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งการศึกษาในมารดาพบว่า การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีผลต่อการเริ่มต้น และระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา รวมถึงเหตุผลในการหย่านมมารดา (Rempel, 2004)

ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการสนับสนุนให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากขึ้น แต่การ

ศึกษาความตั้งใจของบิดาที่จะกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ยังพบได้น้อย และเป็นการศึกษาในประเทศตะวันตก ซึ่งมีความแตกต่างของวัฒนธรรม ความเชื่อกับสังคมไทย อาจทำให้ไม่สามารถนำผลวิจัยของต่างประเทศมาอ้างอิงกับบิดาคนไทยได้ ประกอบกับปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่พบหลักฐานการศึกษาความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยใช้แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อเป็นการทดสอบทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้พยาบาลผดุงครรภ์มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความตั้งใจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา รวมทั้งเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การขยายองค์ความรู้และเป็นประโยชน์ในการวิจัยลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
2. เพื่อศึกษابรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
3. เพื่อศึกษาการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
4. เพื่อศึกษาความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม กับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

คำถามการวิจัย

1. ทัศนคติของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นอย่างไร
2. บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นอย่างไร

3. การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นอย่างไร

4. ความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นอย่างไร

5. ทศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ความตั้งใจของบิดามีส่วนสำคัญในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ความตั้งใจจะเกิดขึ้นได้บิดาจะต้องมีทัศนคติต่อพฤติกรรม บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผนของเอจเซน (Ajzen, 1991) ซึ่งความตั้งใจในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาขึ้นอยู่กับทัศนคติต่อพฤติกรรม บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ซึ่งคาดว่าบิดาที่มีทัศนคติต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในด้านบวกมีการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก และมีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก จะมีความตั้งใจสูงในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlational research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม กับความตั้งใจของ

บิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

กลุ่มตัวอย่าง คือ บิดาที่พาภรรยาที่มีอายุครรภ์ระหว่าง 37-40 สัปดาห์ มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติดังนี้

1. อายุมากกว่า 19 ปี
2. ภรรยาไม่มีภาวะแทรกซ้อนในขณะตั้งครรภ์
3. สามารถสื่อสาร อ่านออกเขียนได้ด้วยภาษาไทย
4. ยินยอมให้ความร่วมมือในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบวัดทัศนคติที่แบ่งออกเป็น ทัศนคติต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยตรงและโดยทางอ้อม ทัศนคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาแบบวัดบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงโดยตรง แบบวัดการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมโดยตรง และแบบวัดความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เป็นแบบวัดของฮาร์วูด (Harwood, 2011) ที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน ประเมินค่า 7 ระดับ มีข้อความจำนวน 16 ข้อ (แบ่งเป็น 34 ข้อย่อย) และ ปรียกมล เลิศตระการนันท์ กรรณิการ์ กันธะรักษา และนันทพร แสนศิริพันธ์ นำมาแปลเป็นภาษาไทย ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ 2 ท่านแปลกลับ (back translation) และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .95 โดยแบบวัด ด้านทัศนคติ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 ด้านบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 และด้านการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 และด้านความตั้งใจ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหลังจากได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา

2 เดือน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ค่าระดับคะแนนของทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจของบิดา ในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยใช้ สถิติเชิงบรรยาย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุม พฤติกรรม กับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดา ให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบสเปียร์แมน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 20-50 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 30.21 ปี กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือ อายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 51.00 มีระดับ การศึกษาส่วนใหญ่ คือ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.30 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 45.10 ครอบครัวมีรายได้ ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 35.30 มีความเพียงพอแต่ไม่มีเงินออม ร้อยละ 49.00 สถานภาพ สมรสแต่งงาน ร้อยละ 69.60 อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย ร้อยละ 55.90 มีบุตรคนแรก ร้อยละ 76.50 มีการ วางแผนที่จะมีบุตร ร้อยละ 73.50 มีความพึงพอใจในชีวิต สมรส ร้อยละ 100.00 ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร้อยละ 78.50 มีการตัดสินใจ เลือกวิธีการให้นมแก่บุตร ร้อยละ 91.20 ได้มีส่วนในการ ตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร้อยละ 100.00 ตัดสินใจ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร้อยละ 68.70 ในวัยทารกกลุ่ม ตัวอย่างได้รับการเลี้ยงด้วยนมมารดา ร้อยละ 93.10 มี ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับ เล็กน้อย ร้อยละ 79.40 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยง บุตรด้วยนมมารดา ร้อยละ 72.50 บุคคลสำคัญที่ทำให้ ตัดสินใจกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก ที่สุด คือ ภรรยา ร้อยละ 76.50 รองลงมา คือ พยาบาล หรือแพทย์ ร้อยละ 67.60 มารดาของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 57.80 มารดาของภรรยา ร้อยละ 51.00

2. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติโดยตรง ต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่

ระหว่าง 2.25-7.00 มีทัศนคติโดยตรงต่อการกระตุ้น มารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 99.00 มีคะแนนทัศนคติโดยทางอ้อมต่อการกระตุ้น มารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ระหว่าง 4.00- 140.00 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 88.09 (S.D. = 27.12) มีทัศนคติโดยทางอ้อมต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตร ด้วยนมมารดาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.30 และ มีทัศนคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ระหว่าง 4.40-7.00 และมีทัศนคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 99.00

3. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยบรรทัดฐานกลุ่ม อ้างอิงในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ ระหว่าง 1.75-7.00 และมีบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงในการ กระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.40 โดยส่วนมากระบุว่าภรรยาเป็นบุคคล สำคัญที่ทำให้ตัดสินใจกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดา ร้อยละ 76.50 รองลงมา คือ พยาบาลหรือแพทย์ ร้อยละ 67.60 และมารดาของตนเอง ร้อยละ 57.50

4. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้การควบคุม พฤติกรรมในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาอยู่ระหว่าง 2.00-7.00 และมีการรับรู้การควบคุม พฤติกรรมในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 87.10

5. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการ กระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อยู่ระหว่าง 2.00-7.00 และมีความตั้งใจในการกระตุ้นมารดาให้ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับสูง ร้อยละ 94.10

6. ทัศนคติของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยง บุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงกับ ความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตร ด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .748$) ส่วนบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การ ควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยง บุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับ ปานกลางกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .326$, $r = .438$ ตามลำดับ)

การอภิปรายผล

1. ทัศนคติของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในการศึกษาคั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติโดยตรงต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และมีทัศนคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 99.00 มีทัศนคติโดยทางอ้อมต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.30 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาที่ค่อนข้างสูง และความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากการเข้าอบรม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.30 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.50 ซึ่งในผู้ที่มีการศึกษาที่สูงย่อมมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเคยเข้าร่วมการอบรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร้อยละ 72.50 ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ดังเช่นการศึกษาของชาง และคณะ (Chang, Valliant, & Bomba, 2012) ที่พบว่า ความรู้และทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r = .504$) และจากการศึกษาของดาร์ณี ฮาวกันทะ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในบิดาที่มีบุตรคนแรก พบว่า บิดามีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในระดับสูง ร้อยละ 81.20 โดยความรู้ของบิดาระดับการศึกษาของบิดา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับทัศนคติของบิดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .514, r = .327$) ตามลำดับ

จากการเข้าร่วมการอบรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และความรู้ที่ได้รับอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาว่าเป็นไปในทางที่ดีและเกิดการประเมิณผลของการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาว่าเป็นไปในทางบวก ย่อมส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน

(Ajzen, 1991)

2. บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ในการศึกษาคั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.40 โดยส่วนมากระบุว่าภรรยาเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา รองลงมา คือ พยาบาลหรือแพทย์ และมารดาของตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความพึงใจในชีวิตสมรส ซึ่งอาจส่งผลให้มีการรับรู้หรือมีความเชื่อว่าภรรยาต้องการให้กระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้เข้าร่วมอบรมหรือได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากพยาบาลหรือแพทย์ จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการรับรู้ว่ายพยาบาลหรือแพทย์ต้องการให้กระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา รวมทั้งเกิดการรับรู้ว่ายพยาบาลหรือแพทย์มีความคาดหวังต่อกลุ่มตัวอย่างให้บิดาเป็นผู้กระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย ร้อยละ 55.90 ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวระบบเครือญาติที่สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนม มีการช่วยเหลือและให้คำแนะนำกัน อาจส่งผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความคาดหวังจากบุคคลในครอบครัวว่าต้องการให้กระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

3. การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 87.10 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกละสามารถกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.50 เป็นบิดาที่กำลังจะมีบุตรคนที่สองขึ้นไป ที่เคยมีประสบการณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากกำลังจะมีบุตรคนแรก แต่ก็ได้เข้าร่วมการอบรม ได้รับข้อมูลคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากเจ้าหน้าที่พยาบาลและแพทย์ ซึ่งข้อมูลความรู้เป็นปัจจัยภายในอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีผลต่อการควบคุมให้เกิด

พฤติกรรม (Ajzen, 1991) ที่อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

4. ความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 94.10 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี ร้อยละ 51.00 ซึ่งเป็นช่วงอายุในวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สติปัญญา ประสบการณ์ และความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นบิดา และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการวางแผนการมีบุตร ร้อยละ 73.50 แสดงให้เห็นว่าบิดามีความพร้อมที่จะมีบุตร และต้องการที่จะเลี้ยงดูบุตร นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างได้มีการตัดสินใจเลือกวิธีการให้นมแก่บุตร ร้อยละ 91.20 โดยในจำนวนนี้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการให้นมบุตร และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้มีการตัดสินใจเลือกวิธีให้นมบุตรด้วยนมมารดา ร้อยละ 68.70 จากการศึกษาของสก๊อต และคณะ (Scott et al., 1997) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาหลังคลอด จำนวน 556 ราย พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มารดาตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มากกว่ากลุ่มที่บิดาเห็นด้วยกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมผสมถึง 10.8 เท่า

5. ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ทักษะคิดของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .748$) ส่วนบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .326$, $r = .438$ ตามลำดับ) การที่ทักษะคิดของบิดาต่อการกระตุ้นมารดาให้

เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เนื่องจาก บิดาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา บิดาจะมีความรู้สึกหรือรับรู้ว่าการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เป็นการกระทำในทางบวก ย่อมส่งผลให้บิดามีความตั้งใจที่จะกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สอดคล้องกับการศึกษาของฮาร์วูด (Harwood, 2011) ที่พบว่า บิดามีทัศนคติที่ดีต่อการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ($r = 0.71$)

บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา กล่าวคือบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเป็นการรับรู้ของบุคคลว่าบุคคลอื่นๆ ที่มีความสำคัญสำหรับเขาต้องการหรือไม่ต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้นๆ หากบุคคลรับรู้ว่าคุณอื่นที่สำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาควรทำพฤติกรรมนั้น บุคคลจะคล้อยตามเพื่อที่จะทำพฤติกรรมนั้น และเกิดความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม (Ajzen, 1991) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่าบิดามีการรับรู้ว่าคุณค่าที่มีความสำคัญกับบิดามากที่สุด คือ ภรรยา รองลงมาคือ พยาบาลหรือแพทย์ และมารดาของตนเอง ต้องการให้บิดากระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ย่อมส่งผลให้บิดามีความตั้งใจที่จะกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมเป็นความรู้สึกของบุคคลว่าเป็นการยากหรือง่ายที่จะควบคุมพฤติกรรมนั้นๆ จากการรับรู้ (cognitive) และความคาดหวัง (expectancy) ที่เกิดเฉพาะกับสถานการณ์ และขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุน การมีโอกาสนั้นหรือทรัพยากรในการควบคุมการกระทำนั้น ทำให้เกิดความต้องการ ความมุ่งมั่น เจตนา หรือความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นให้สำเร็จ (Ajzen, 1991) เช่นเดียวกับการศึกษา

ครั้งนี้พบว่า บิดารู้สึกว่าตนเองสามารถกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้อาจเนื่องมาจากอายุที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีระดับการศึกษาที่สูง ทำให้มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรและกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งความรู้และข้อมูลที่บุคคลได้รับเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยที่ทาบุคคลนั้นมีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมได้ (Ajzen, 1991)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นได้ว่าทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดา มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งสอดคล้องเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผนที่น่ามาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา กล่าวคือ ทัศนคติต่อพฤติกรรม บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม เป็นองค์ประกอบที่กำหนดความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมของบุคคล และส่งผลต่อการกระทำพฤติกรรมของบุคคลได้ (Ajzen, 1991)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1.1 พยาบาลผดุงครรภ์ควรประเมินความตั้งใจของบิดา รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจ ได้แก่ ทัศนคติ

บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมให้บิดาสามารถกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้อย่างเหมาะสม

1.2 ควรมีการจัดโครงการ หรือโปรแกรมที่มีความเฉพาะเจาะจงกับบิดา เพื่อส่งเสริมให้บิดามีทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมที่จะสามารถกระตุ้นมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้

2. ด้านการศึกษาพยาบาล ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับความตั้งใจ ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาไปเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนด้านการผดุงครรภ์ เพื่อให้พยาบาลผดุงครรภ์เกิดความตระหนักเกี่ยวกับความตั้งใจของบิดาในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความตั้งใจ ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในบิดากลุ่มอื่นๆ เช่น บิดาวัยรุ่น บิดาที่มารดามีภาวะแทรกซ้อน เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาเชิงทดลองโดยการจัดโปรแกรมหรือแผนให้ความรู้แก่บิดา เพื่อส่งเสริมความตั้งใจ ทัศนคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของบิดาในการกระตุ้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11. (2555-2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11*. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>
- ดาฤณี ฮาวกันทะ. (2556). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการผดุงครรภ์ชั้นสูง). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. (2556). *รายงานการศึกษาการรับรู้การรณรงค์เลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการโฆษณาบนผลกับความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจเลือกนมเลี้ยงลูกของแม่และญาติ*. Retrieved from <http://ihpptaigov.net/DB/publication/attachresearch/325/chapter1.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *การสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. 2552*. Retrieved from <http://www.ryt9.com/s/nso/1100742>

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behaviors. *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 50, 179-211.
- American Academy of Pediatrics. (2005). Breastfeeding and the use of human milk. *Pediatrics*, 115(2), 496-506.
- American College of Obstetricians and Gynecologist. (2007). *Breastfeeding: Maternal and infant aspects*. Retrieved from <http://www.oumedicine.com/docs/adobgynworkfiles/acogclinreviewbfgd2007.pdf?sfvrsn=2>
- Bar-yam, N. B., & Darby, L. (1997). Fathers and breastfeeding: A review of the literature. *Journal of Human Lactation*, 3, 45-50.
- Cohen, R., Lange, L., & Slusser, W. (2002). A description of a male-focused breastfeeding promotion corporate lactation program. *Journal of Human Lactation*, 18(1), 61-64.
- Chang, Y., Valliant, M., & Bomba, A. K. (2012). Gender differences in knowledge and attitude regarding breastfeeding. *International Journal of Consumer Studies*, 36(3) 342-351.
- Christine, A. P., Bustamante, F., & Gloria, G. (2002). Men of diverse cultures: Knowledge and attitudes about breastfeeding. *Journal of Obstetric Gynecological and Neonatal Nursing*, 31(6), 673-678.
- Danforth, K. N., Tworoger, S. S., Hecht, J. L., Rosner, B. A., Colditz, G. A., & Hankinson, S. E. (2007). Breastfeeding and risk of ovarian cancer in two prospective cohorts. *Cancer Causes Control*, 18, 517-523.
- Datta, J., Graham, B., & Wellings, K. (2012). *The role of fathers in breastfeeding: Decision-making and support*. *Clinical practice*, 20(3), 161-167. Retrieved from <http://researchonline.lshtm.ac.uk/146729/>
- Feber, S. G., & Makhoul, I. R. (2004). The effect of skin-to-skin contact (Kangaroo care) shortly after birth on the neurobehavioral responses of the term newborn: A randomized controlled trial. *Pediatrics*, 113, 858-865.
- Garfield, C. F., & Isacco, A. (2006). Fathers and the well-child visit. *Pediatrics*, 117, 637-645.
- Goulet, C., Lampron, A., Marcil, I., & Ross, L. (2003). Attitudes and subjective norms of male and female adolescents toward breastfeeding. *Journal of Human Lactation*, 19(4), 402-410.
- Harwood, K. (2011). *Intent of expecting fathers to encourage breastfeeding, perceptions of support and barriers to encouraging breastfeeding*. (Master's thesis, University of Nebraska). Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi>
- Margaret, L. V., Brian, C. C., Sharyn, E. P., Jamie, C., Julie, S., & Tracy, E. (2010). Men's attitudes toward breastfeeding: Findings from the 2007 Texas behavioral risk factor surveillance system. *Maternal Child Health Journal*, 15, 148-157.
- Moore, K., (2010). *Father involvement in the breastfeeding process: Determining contributing aspects*. (Master of Arts in Applied Health Sciences). Retrieved from http://dr.library.brocku.ca/bitstream/handle/10464/3179/Brock_Moore_Katrina_2010.pdf?sequence=1

- Murie, D., Labarere, J., & Brunet, E. (2003). Evaluation of training programme for healthcare professionals about breastfeeding. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 106, 134-138.
- Rempel, L. A (2004). Factors influencing the breastfeeding decisions of long-term breastfeeding. *Journal of Human Lactation*, 20(3), 306-318.
- Scott, J. A., Binns, C. W., & Aroni, R. A. (1997). The influence of reported paternal attitudes on the decision to breastfeed. *Journal of Pediatric Child Health*, 33, 305-307.
- Stuebe, A. (2009). The risk of not breastfeeding for mothers and infants. *Review in Obstetrics & Gynecology*, 2, 222-231.
- Swanson, V., & Power, G. (2005). Initiation and continuation of breastfeeding: Theory of planned behaviour. *Journal Advanced Nursing*, 50, 272-282.
- Taspinar, A., Coban, A., Küçük, M., & Sirin, A. (2012). Fathers' knowledge about and attitudes towards breastfeeding in Manisa, Turkey. *Midwifery*, Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.midw.2012.06.005>
- UNICEF. (2009). *Largest ever survey on situation of children and women in Thailand shows progress and challenges*. Retrieved from http://www.unicef.org/infobycountry/media_39098.
- Wong, D. L., Peery, S. E., Hockenberry, D. L., Lowdermilk, D. L., & Wilson, D. (2006). *Maternal Child Nursing Care* (3rd ed.). St. Louis, Missouri: Mosby Inc.
- World Health Organization. (2011). *Exclusive breastfeeding*. Retrieved from http://www.who.int/nutrition/topics/exclusive_breastfeeding/en/